

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI
Consiliul pentru Studii Universitare de Doctorat
Școala Doctorală de Contabilitate

STUDIU PRIVIND CALITATEA AUDITULUI

PACURARU-IONESCU CATALIN-PAUL

Conducător de doctorat: Prof. univ. dr. Liliana Ionescu-Feleagă

București, 2024

CUPRINS

Tabel of contents.....	5
Rezumat.....	8
Summary.....	9
CAPITOLUL 1 AUDITUL: DEFINIȚII, ORIGINI, DEZVOLTARE ȘI CONEXIUNI CU GVERNANȚA CORPORATIVĂ.....	10
1.1. Introducere.....	10
1.2. Originea conceptului de audit.....	13
1.3. Definiții ale conceptului de audit.....	21
1.3.1. Clasificarea auditului după natura entităților verificate.....	24
1.3.2. Clasificarea auditului după obiectivele urmărite.....	25
1.3.3. Clasificarea auditului după elementele de referință.....	26
1.3.4. Clasificarea auditului după relația dintre auditor și entitatea auditată.....	27
1.4. Teorii ale auditului.....	28
1.4.1. Teoria inductivă.....	31
1.4.2. Teoria proceselor.....	33
1.4.3. Teoria mecanismului social.....	36
1.4.4. Teoria deciziei.....	38
1.4.5. Teoria încrederii.....	41
1.4.6. Teoria credibilității împrumutate.....	43
1.4.7. Teoria polițistului.....	46
1.5. Rolul auditului în raportarea financiară și guvernanta întreprinderilor.....	49
1.6. Concluzii.....	55
CAPITOLUL 2 CALITATEA AUDITULUI: ABORDĂRI TEORETICE, EMPIRICE ȘI EFECTE SOCIO-ECONOMICE.....	60
2.1. Introducere.....	60
2.2. Abordarea teoretică a calității din perspectiva elementelor din activitatea de audit.....	62
2.2.1. Analiza intrărilor în mecanismul de auditare.....	65
2.2.2. Analiza proceselor din mecanismul de auditare.....	67
2.2.3. Analiza ieșirilor sau rezultatelor din mecanismul de auditare.....	68
2.2.4. Contextul de piață al calității auditului.....	69
2.2.5. Pronunțări anticipate.....	70
2.2.6. Metode și practici de reducere voluntară a calității.....	71
2.2.7. Perspective de viitor privind determinanții calității auditului.....	71
2.3. Determinanți persistenți în timp ai calității auditului.....	74
2.3.1. Concepte și delimitări teoretice.....	76
2.3.2. Dimensiunea firmei de audit.....	78

2.3.3. Experiența și expertiza în domeniu	79
2.3.4. Mandatul cu care este investit auditorul	80
2.3.5. Tarifarea serviciilor de audit.....	81
2.3.6. Reputația firmei de audit	82
2.3.7. Independența auditorului	83
2.3.8. Răspunderea auditorului	83
2.3.9. Expertiza auditorului	84
2.4. Conceptul de calitate a auditului	85
2.5. Măsuri ale calității unui audit	89
2.5.1 Determinanții calității auditului din perspectivă empirică	94
2.6. Efecte sociale și economice ale unui audit de calitate.....	103
2.6.1. Efecte sociale.....	104
2.6.2. Efecte economice.....	107
2.7. Concluzii.....	109
CAPITOLUL 3 CALITATEA AUDITULUI LA NIVEL INTERNAȚIONAL – SPECIFICITĂȚI SPAȚIALE.....	111
3.1. Introducere.....	111
3.2. Datele și metodologia	113
3.3. Calitatea auditului – comensurare și specificități spațiale.....	118
3.3.1. Clusterizarea calității auditului în lume.....	126
3.3.2. Convergența calității auditului în lume	130
3.4. Concluziile capitolului.....	143
CAPITOLUL 4 DETERMINANȚI AI CALITĂȚII AUDITULUI.....	147
4.1. Introducere.....	147
4.2. Datele și metodologia	149
4.3. Determinanții calității auditului.....	158
4.4. Concluziile capitolului.....	183
CONCLUZII FINALE	186
Realizări ale tezei.....	189
Contribuții originale ale lucrării	190
BIBLIOGRAFIE	194

Rezumat

Prezenta teză de doctorat încearcă să capteze, să analizeze și să explice evoluția auditului din perspective teoretice și practice în timp, și în diferite spații geografice cu scopul de a crea o legătură mai strânsă între mediul academic și cel profesional. În esență, lucrarea caracterizează conceptul de calitate a auditului și își propune să identifice determinanții calității unei misiuni de audit. Cunoașterea determinanților calității auditului este importantă pentru a putea lua decizii de creștere a calității unui demers de audit, cu efecte sociale și economice cu impact pentru părțile interesate: auditori, firme auditate, reglementatori și chiar a societății.

Conceptul cadru a fost direcționat de șapte teorii științifice economice ce privesc auditul: teoria polițistului, credibilității împrumutate, încrederii, deciziei, mecanismului social, proceselor și teoria inductivă. Acestea explică rând pe rând evoluția auditului din anii 50 și până în prezent, la nivel de reglementare, costuri-beneficii, decizii manageriale și calitatea datelor financiare, relația dintre agenți și principali și recent implicații sociale ale auditului prin numerele și narativele raportate.

La nivel de cercetare practică, am studiat calitatea auditului în perioada 2007-2019 în patru clustere alcătuite după cum urmează: 1. țările cu nivelul cel mai ridicat de calitate a auditului; 2. componentă mixtă de țări, nivel relativ mediu al calității auditului; 3. țările cu cea mai slabă calitate a auditului; 4. țări cu o calitate relativ ridicată a auditului. Principalul indicator utilizat a fost Puterea Standardelor de Audit și Raportare (Strength of Auditing and Reporting Standards – SARS), construit și estimat de către Forumul Economic Mondial (World Economic Forum – WEF), ca și componentă a Indicelui Global de Competitivitate (Global Competitiveness Index – GCI). Analizele econometrice au fost rulate în Tableau 2022.4 și STATA 16 pentru evidențierea printr-un model econometric a relației dintre calitatea auditului și câțiva dintre determinanții săi cuantificabili: numărul de ani în care auditorul a auditat entitatea-client; numărul de clienți auditați de către auditor; PIB-ul țării.

Concluziile principale la care cercetarea a ajuns sunt acelea că nu există o înțelegere acceptată în unanimitate a conceptului de „calitate a auditului”, dat fiind multitudinea de metodologii de calcul existente și numărul mare de factorilor determinanți. Așadar, auditul păstrează o doză de subiectivism și o marjă de libertate în judecată profesională.

Cuvinte cheie: calitatea auditului, stakeholders, Puterea Standardelor de Audit și Raportare, Indicele Global de Competitivitate